

Kuhmo 2019

Syväniemen rantakaavan arkeologinen inventointi

Hans-Peter Schulz ja Jaana Itäpalo 30.12.2019

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Kuhmossa Lentuan Syväniemen rantakaava-alueella. Työn tilaaja on KimmoKaava Tmi. Maastotyön tekivät FM Jaana Itäpalo ja FM/MA Hans-Peter Schulz 28.9.2019 yhteensä 2 henkilötyöpäivän aikana.

Inventoinnissa kartoitettiin 8 uutta muinaisjäännöstä, jotka ovat kaikki tervahautoja ja yksi kulttuuriperintökohde (kohde 9 Syväniemi 3 tervahauta). Lisäksi kartoitettiin yksi tunnettu kulttuuriperintökohde/sotahistoriallinen kohde (kohde 10 Hanhilampi, taistelukaivannot tunnus 1000019868)

Tämän hetken tiedon mukaan suunnittelulla kaavalla voisi olla vaikutusta kohteeseen 1 Halmekäärre tervahauta, kohde sijaitsee korttelin alueella sekä kohteeseen 10 Hanhilampi taistelukaivannot, kortteli ulottuu kohteen rajaukselle asti.

Sisällysluettelo

S.

1. Perustiedot.....	1
2. Lähtökohdat ja menetelmät.....	2
2.1. Esiselvitys.....	2
2.2. Tutkimushistoria.....	2
2.3. Maastoinventointimenetelmä.....	2
3. Geologia, topografia ja maisema.....	5
3.1. Valokuvat ja maastokuvaukset.....	6
4. Alueen maankäytön historiaa	9
5. Tulokset.....	10
Yleiskartta kohteet.....	11
6. Kohdehakemisto.....	11
7. Kohdekuvaukset.....	12
8. Aineistoluettelo.....	22

1. Perustiedot

Inventointialue: Syväniemen rantakaava-alue Lentuan itäpäässä Kuhmon keskustasta noin 17 - 19 km koilliseen, pinta-ala 116 ha.

Tilaaja: KimmoKaava T:mi

Inventoinnin laji: osainventointi

Kenttätöaika: 28.9.2016, yhteensä 2 henkilötyöpäivää

Karttanumerot: TM35-lehtijako, Q5423R

vanha yleislehtijako, 4413 09, 4413 12

Korkeus: n. 168 – 200 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio), Kainuun museo (digitaalinen kopio)

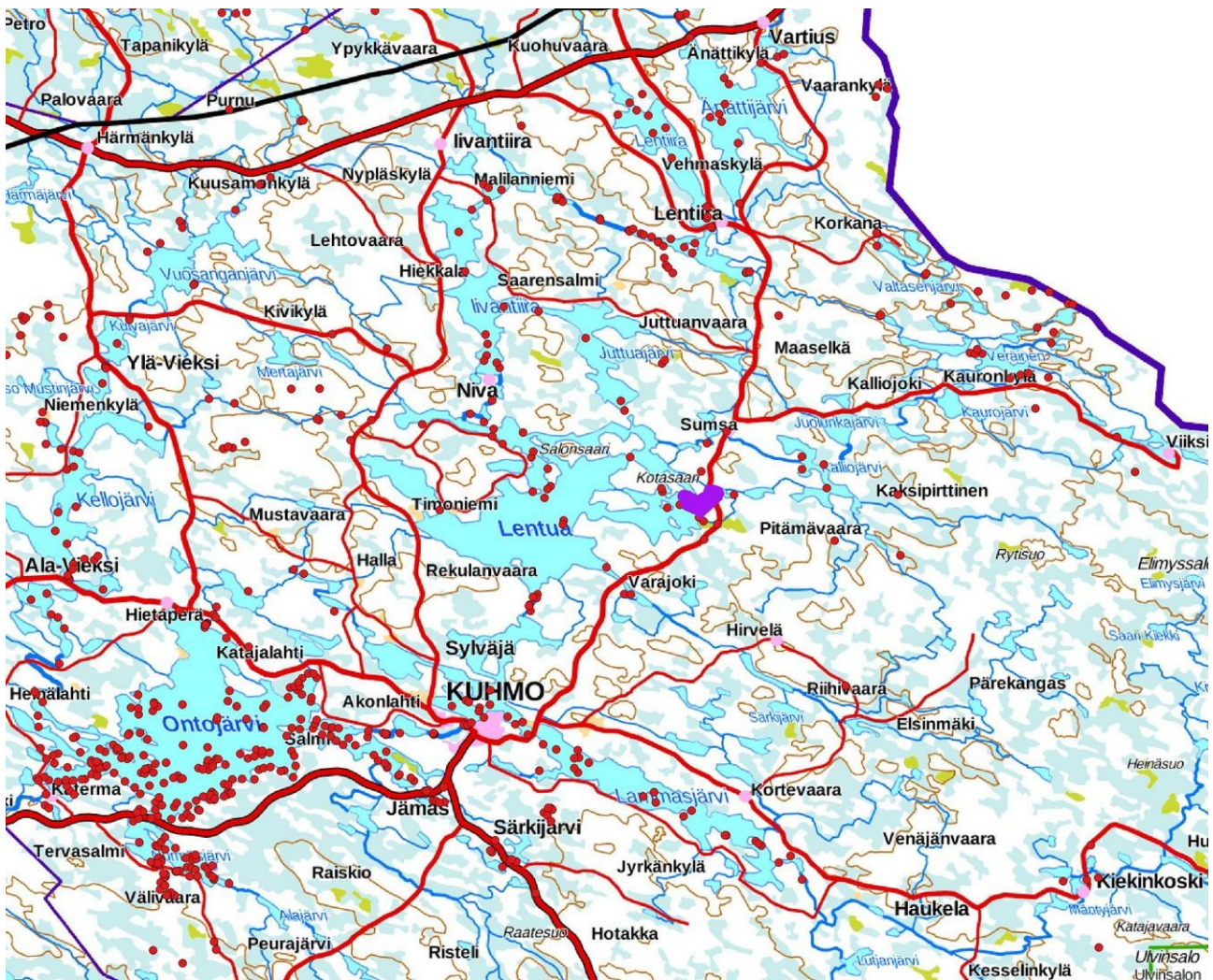
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Inventointi 1992 Esa Suominen ja Vesa Laulumaa

Inventointi 2011 John Lagerstedt

Inventointi 2012 Riikka Mustonen MH/Kmo-inventointi

Kartta 1. Kaava-alueen sijainti merkitty violetina. MJ-rekisterin merkityt kohteet punaisena pienenä pisteenä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1: 500 000, 11/2019.

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Syväniemen rantakaava-alue sijaitsee Lentuan itäpäässä Kuhmon keskusajamasta noin 18 km koilliseen, kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 116 ha;

Hankealueen pohjoispäässä on rekisteröity yksi sotahistoriallinen kohde Hanhilampi, (tunnus 1000019868, taistelukaivannot); alueen lähellä on kaksi kivikautisia asuinpaikkaa: 350 m Syväniemen Halmekaarresta lounaaseen Multipakka (mj-tunnus 290010258, asuinpaikan luoteispuolella on myös pyyntikuoppajono), ja Tuliharju (mj-tunnus 290010259). Lisäksi lähistöllä on useita tervahautoja, joista vain pieni osa on rekisteröity sekä noin 1 km hankealueesta kaakkoon toinen sotahistoriallinen kohde, Isonjoensuu (tunnus 1000019867, taistelukaivannot).

2.1. Esiselvitys

Muinaisjäännösten paikallistaminen ja arviointi perustuu hankealueilla ja lähiseudulla aikaisemmin tehtyjen arkeologisten selvitysten tuloksiin. Näiden tietojen lisäksi esiselvityksessä käytetään erilaisia aineistoja, joiden avulla erotetaan muinaisjäännösten sijainnin kannalta relevantit alueet. Esihistoriallisten kohteiden osalta kaukokartoituksessa keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineiston pistepilviaineisto. Laserkeilausmenetelmä tuottaa hyvin tarkkaa tietoa kohteensa pinnanmuodoista, ja sen avulla voidaan paikantaa lähinnä erilaisia kuoppakohteita, kuten asumuspainanteita, tervahautoja ja hiilimiiluja tai isoja vallirakenteita. Historiallisen ajan kohteita etsitään topografian, kirjallisuustietojen, perimätiedon, paikannimistön ja internetistä löytyvän historiallisen karttamateriaalin avulla, kuten pitäjänkarttojen sekä alueesta laadittujen vanhimpien peruskarttojen avulla.

2.2 Tutkimushistoria

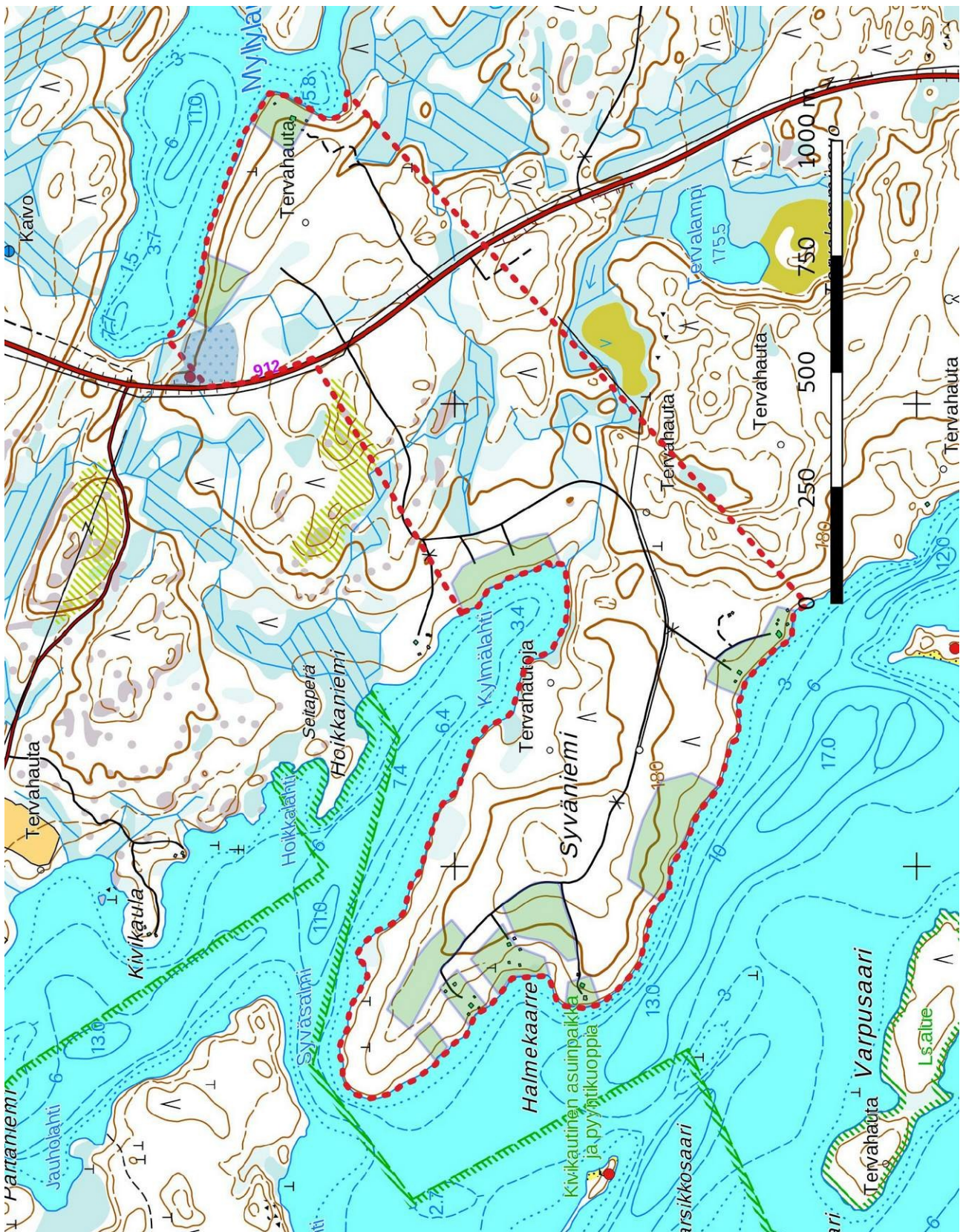
Lähialueella tehtiin aiemmin kolme inventointia, Esa Suominen ja Vesa Laulumaa: Kuhmon kuntainventointi 1992, kohteet 254-263, John Lagerstedt: Salpalinja, sotahistoriallisten kohteiden arkeologinen inventointi 2009 – 2012 ja Riikka Mustonen: Pohjois-Kuhmon metsätalousalueiden kulttuuriperintöinventointi 2012, Metsähallitus. KMO-hanke.

2.3. Maastoinventointimenetelmä

yleistä:

Maastossa arvioidaan kaikki suunnittelualueet ja tarkemmin ne alueet, jotka esiselvityksen perusteella osoittautuvat relevanteiksi löytää uusia muinaisjäännöksiä. Tähän sisältyy mm. laserkeilausaineistoon perustuvien havaintojen tarkastamista. Inventointi perustuu pääosin silmänvaraisiin pintahavaintoihin. Uusia muinaisjäännöksiä etsitään mm. maanpinnan korkeussuhteiden, maaperän ja poikkeavan kasvillisuuden perusteella. Erityistä huomiota kiinnitetään tunnettujen muinaisjäännöskohteiden ympäristöihin. Mahdollisten kulttuurikerrosten toteamiseksi ja rakenteiden iän (resentti < > muinaisjäännös) sekä tarkoituksen selvittämiseksi tehdään n. 30 x 30 cm:n kokoisia koekuoppia ja kairausta 2 cm:n kairalla. Havaitut muinaisjäännöskohteet valokuvataan ja niiden ympäristöstä kirjataan maasto- ja maisemaselvityksiä sekä mahdolliset taustatiedot. Muinaisjäännösten sijainti mitataan gps-paikantimella, jonka tarkkuus on n. +/- 3-6 m. Paikkatietohallintaan käytetään QGis 2.10. -ohjelmaa ja GrassGis 7.0 -ohjelmaa lidar-pistepilviaineiston käsittelyssä ja terrainanalyyseissä.

Syväniemen rantakaava-alue tarkastettiin pääosiin pintahavainnoimalla, suunniteltujen uusien korttelien alueilla tehtiin jonkun verran koepistoja ja tervahautojen lähellä kairattiin (pisteet ei merkitty kartalle ajoittaisen GPS-mittauksen epätarkkuuden takia). Inventoidut alueet on merkitty kartalle 5 sivulla 6.

Kartta 2. Yleiskartta, kaava-alueen raja-alue punaisena katkoviivana, m-j-rekisteriin merkityt kohteet pieninä punaisina pisteinä. Suunnitellut Ra- ja RM-alueet on merkitty vihreänä alueena (huom. alueet on digitoitu isomassa mittakaavassa olevalle karttapohjalle, ja siksi niiden raja-alue ei ole aivan tarkka). Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

Kartta 3. Ortokuva, kaava-alueen rajaus punaisena katkoviivana. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 11/2019.
>wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

3. Geologia, topografia ja maisema

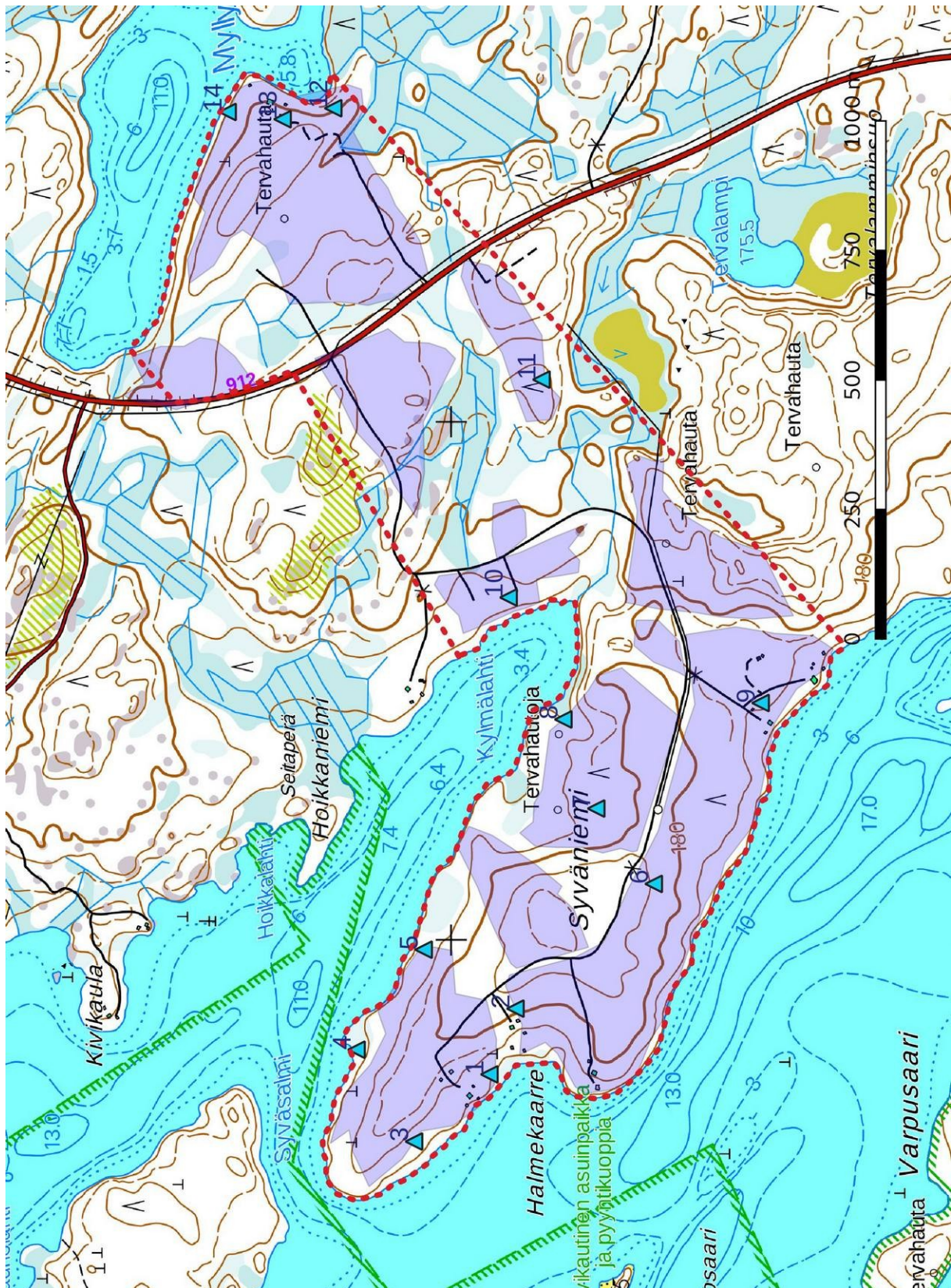
Alue käsittää idästä Lentuaan pistävä niemi sekä sitä koilliseen ulottuva kaistale Myllylammelle asti. Syväniemen keskiosassa on kaakko-luodesuuntainen leveä soraharjanne. Rannat ovat pääosin karkea huuhtoutunutta kivikkoa, osa on soistunut. Lentua on säännöstelemätön järvi. Niemen itäpuolella on melko soistunut pohjamoreenialue, jossa on muutama kallionyppylä. Myllylammen eteläpuolella on kaakko-luode suuntainen paikoitellen jyrkkärinteinen soraharjanne. Alue on pääosin metsätalouskäytössä. Syväniemen keskiosassa on uudet laajat avokakkualueet. Hankealueen koillispäässä Myllylammen eteläpuoleisella rinteellä on kunnostettu vapaa-ajan asuinrakennus ja vanhoja sivurakennuksia.

Kartta 4. 2 m-DEM korkeusmalli, kaava-alueen rajausta punaisena katkoviivana. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto 11/2019. Vesialueet VPD 2.

3.1. Valokuvat ja maastokuvaukset

Kartta 5. Kuvauspaikat 1-14 turkoosina kolmiona, inventoidut alueet vaalean violetina. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

Kuva 1. Halmekaarten lahti kuvattu etelään. Kivikkoinen rantavyöhyke.

Kuva 2. Syväniemen soraharjanteen lounainen rinne, kuvattu etelään.

Kuva 3. Loma-asunto kortteli niemen kärjen tuntumassa. Kuvattu etelään.

Kuva 4. Syväsalmi kuvattu pohjoiseen..

Kuva 5. Syväniemen pohjoisranta kuvattu itäkaakkoon..

Kuva 6. Syväniemen keskiosan etelärinne kuvattu etelään Varpusaaren suuntaan, RA-korttelialue, avohakattu.

Kuva 7. Syväniemen soraharjanne kuvattu itäkoilliseen. Alue on avohakattu ja kevyesti muokattu.

Kuva 8. Syväniemen tyvän pohjoinen rantatörmä Kylmälahdelle päin koilliseen kuvattuna.

Kuva 9. RA-kortteli Syväniemen etelärannalla, kuvattu etelään.

Kuva 10. Kylmälahden koillispuolinen korttelialue. Kivikkoista moreenirinne, kuvattu luoteeseen.

Kuva 11. Syväniemen itäpuolinen tasainen pohjamoreeni-alue, taimikko.

Kuva 12. Soraharjanteen itäpää Myllylammen eteläpuolella, kuvattu koilliseen Myllylammen suuntaan.

Kuva 13. Vapaa-ajan rakennuksia Myllylammien eteläpuolella.

Kuva 14. Soraharjanteen pohjoisrinne Myllylammien eteläpuolella. Harvennettua nuorta kasvatusmetsikköä.

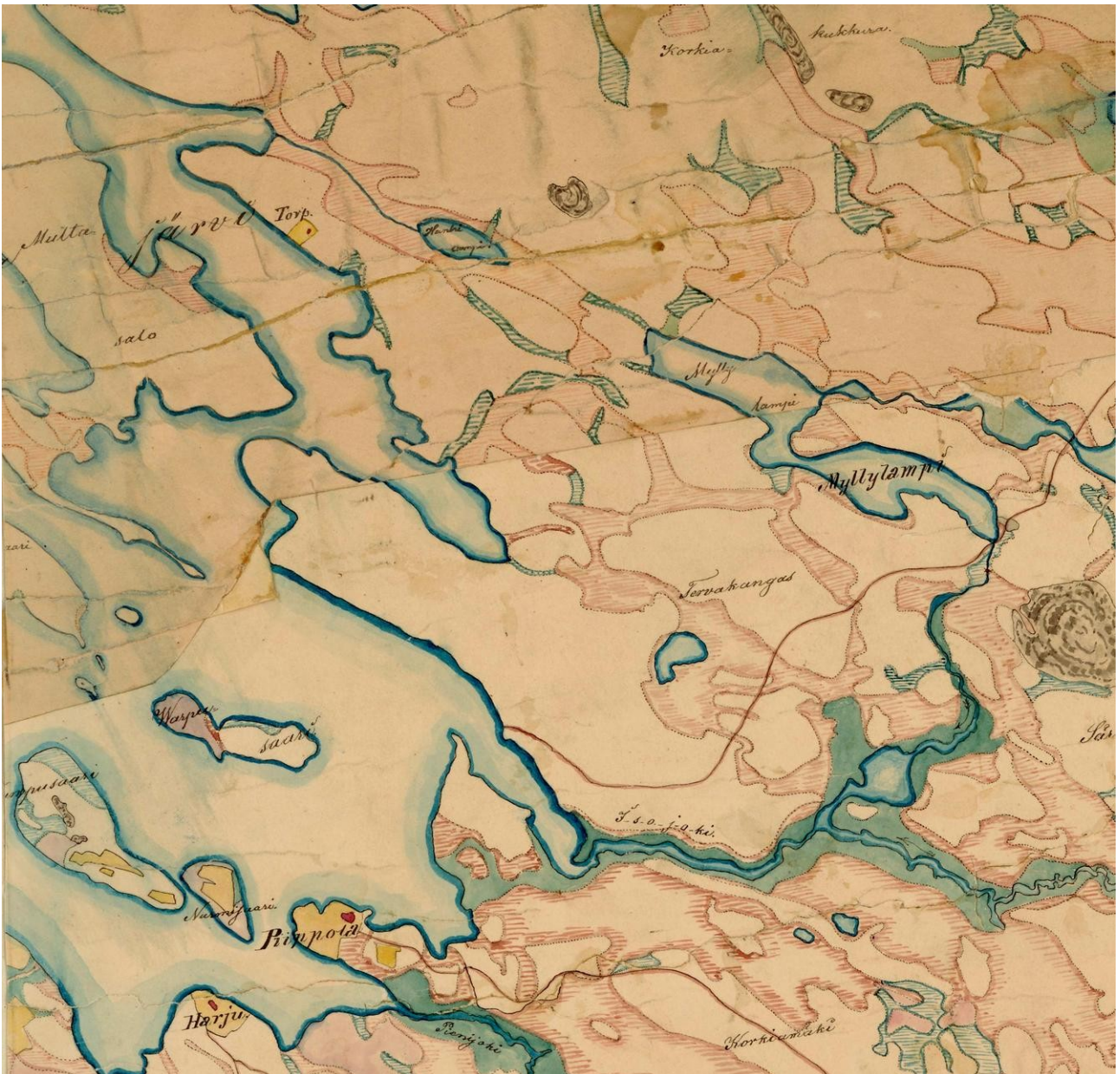
4. Alueen aiempi maankäyttö

Kivikautinen asutus keskittyi isompien vesistöjen, -tässä tapauksessa Lentuan- rannoille, ja varsinkin hiekkaisille saarille. Hankealueen alueen lähellä on kaksi kivikautisia asuinpaikkaa: 350 m Syväniemen Halmekaarresta lounaaseen Multipakka (mj-tunnus 290010258), asuinpaikan luoteispuolella on myös pyyntikuoppajono jossa on 3 + 1 kuoppaa ja Tuliharju (mj-tunnus 290010259). Muista esihistoriallisista jaksoista ei ole saatu löytöjä.

Hankealueelta ei ole tietoa historiallisesta tai uuden ajan asutuksesta. Vuoden 1849-51 pitäjänkartalle (sivulla 10) on merkitty 1,5 – 2 km etelään Piippolan (nyk. Saari) ja Harjun talot, sekä noin 1 km pohjoiseen torppa (nyk. joko Hanhelan tai Peltolan talo). Myllyojan laskuojan, Rimmihaaran yläosan on merkitty mylly. Vuoden 1975 topografisessa kartassa ei ole hankealueella tai sen lähellä merkintöjä rakennuksista.

Kartta 6. Ote vuoden 1975 topografisesta kartasta 4413 09 ja 4413 12 (yhdistetty).

Kartta 7. Ote vuoden 1849-51 pitäjänkartasta (C.P. Majalin).

5. Tulokset

Inventoinnissa kartoitettiin 8 uutta muinaisjäännystä, jotka ovat kaikki tervahautoja ja yksi kulttuuriperintökohde (kohde 9 Syväniemi 3 tervahauta). Lisäksi kartoitettiin yksi tunnettu kulttuuriperintökohde/sotahistoriallinen kohde (kohde 10 Hanhilampi, taistelukaivannot, tunnus 1000019868)

Tämän hetken tiedon mukaan suunnittelulla kaavalla voisi olla vaikutusta kohteeseen 1 Halmekaarre tervahauta, kohde sijaitsee korttelin alueella sekä kohteeseen 10 Hanhilampi taistelukaivannot, kortteli ulottuu kohteen rajaukselle asti.

Lestijärvellä, 30.12.2019

Hans - Peter Schulte

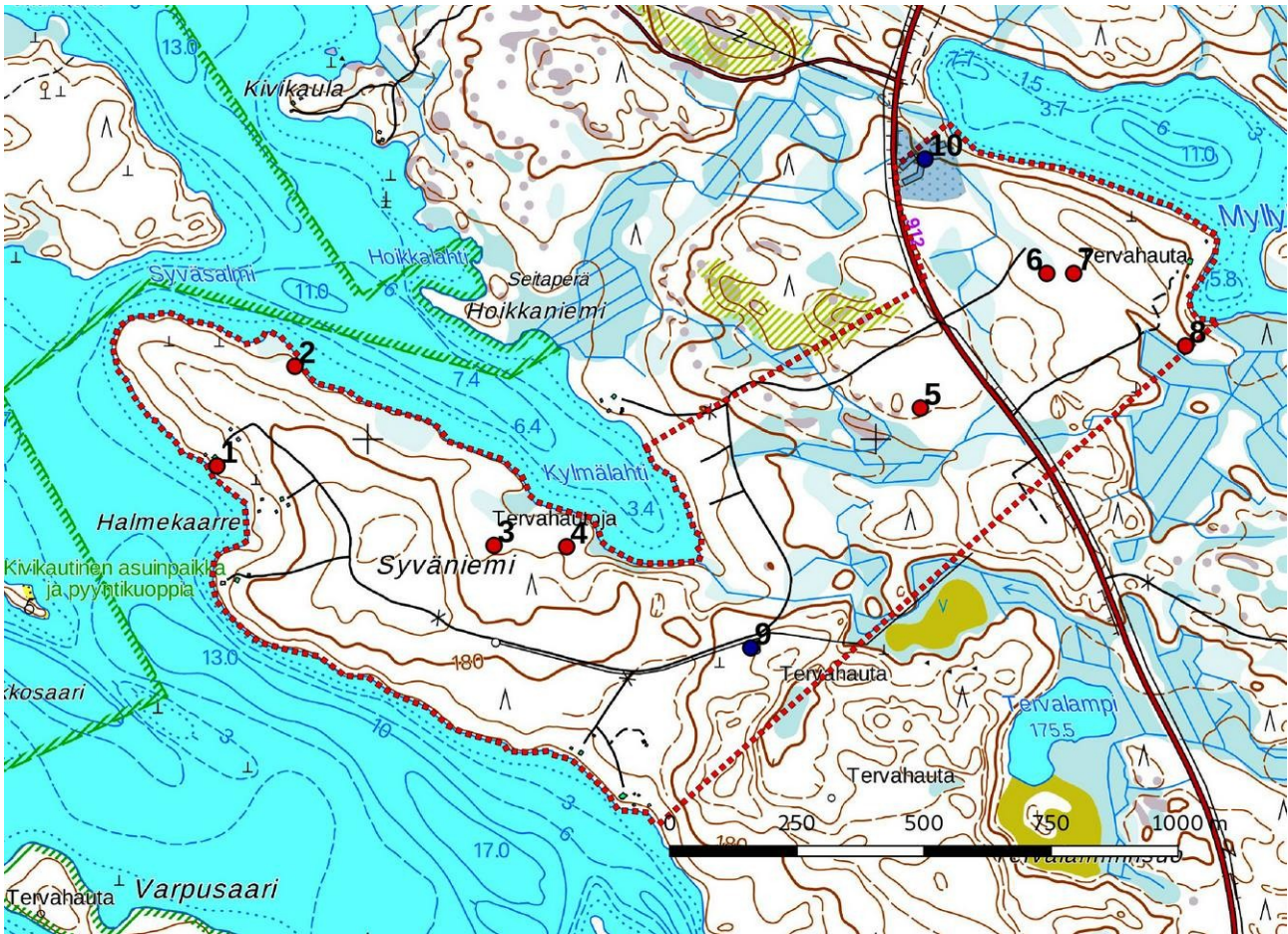
Hans-Peter Schulz

Joan Iñiguez

Jaana Itäpalo

Yleiskartta kohteet

Kartta 8. Kohteet. Muinaisjäännöskohteet 1-8 punaisena pisteenä, kulttuuriperintökohteet 9 – 10 sinisenä; kohteen 10 aluerajaus sinisenä, taistelukaivannot viivana. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

6. Kohdehakemisto

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	status
1. Halmekäärre	12	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
2. Syväsalmi	13	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
3. Syväniemi 1	14	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
4. Syväniemi 2	15	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
5. Tervälampi pohjoinen	16	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
6. Myllylampi länsi 1	17	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
7. Myllylampi länsi 2	18	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
8. Myllylampi länsi 3	19	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	...U
9. Syväniemi 3	20	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	KP
10. Hanhilampi	21	Puolustusvarustukset / taistelukaivannot	uusi aika		KP

Taulukko. Status: U uusi muinaisjäännöskohde/löytöpaikka, MJ tunnettu muinaisjäännöskohde, KP kulttuuriperintökohde.

7. Kohdekuvaukset

1. Halmekaarre

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 09
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126947 I: 634703
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 170 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee mökin pihapiirissä tasanteella noin 10 m etäisyydellä rannasta. Haudan halkaisija on 14 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu lounaaseen järvelle päin, ja siihen on tehty kellari. Vallin päällä kasvaa nuorta puustoa ja jonkin verran katajaa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla voi olla vaikutusta kohteeseen, alue on merkitty RA-alueeksi; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu itään.

Kohteet 1 ja 2. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

2. Syväsalmi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 09
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127143 I: 634857
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 171 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee Syväsalmen eteläpuolella matalan törmän yläpuolella n. 15 m rannasta. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu koilliseen järvelle päin, se on sortunut.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei olisi vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu luoteeseen. .

Kohteet 1 ja 2 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

3. Syväniemi 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 09
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126791 I: 635248
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 174 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

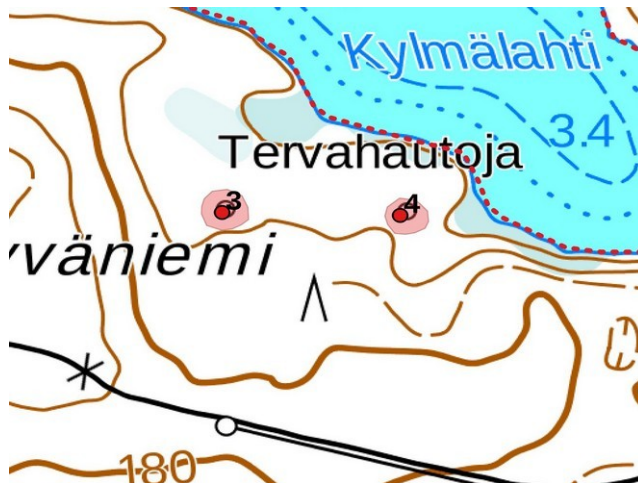
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee leveän soraharjanteen loivalla pohjoisrinteellä avohakkuualueen länsireunassa. Haudan halkaisija on 18 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu pohjoiseen, sen pituus on 4 m, se on sortunut. Vallin päällä kasvaa eri-ikäistä puustoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei olisi vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu länteen.

Kohteet 3 ja 4. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

4. Syväniemi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126788 I: 635391
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 174 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

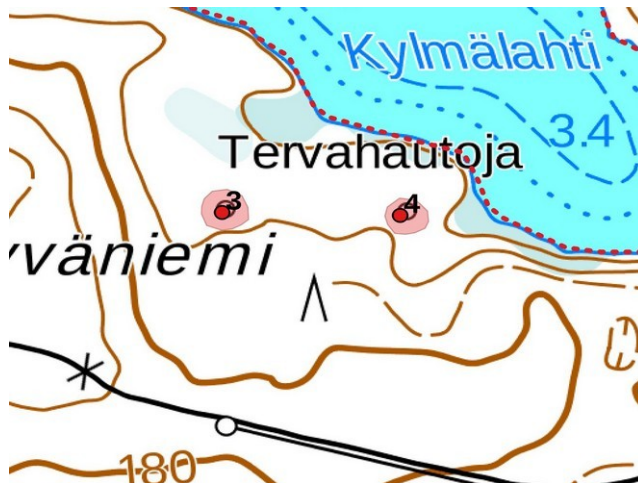
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee leveän soraharjanteen loivalla pohjoisrinteellä korkean törmän länsipuolella. Haudan halkaisija on 17 m ja kuopan syvyys on 0,9 m. Halssi suuntautuu koilliseen, sen pituus on 7 m, se on sortunut. Vallin päällä kasvaa eri-ikäistä puustoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei olisi vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahaudan halssi kuvattu loiuhaaseen.

Kohteet 3 ja 4 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

5. Tervalampi pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127061 I: 636087
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 188 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee tasaisella pohjamoreenialueella. Haudan halkaisija on 11 m ja kuopan syvyys on 0,5 m. Halssi suuntautuu etelään, sen pituus on 3 m, se on sortunut. Vallin päällä kasvaa nuorta puustoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei olisi vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu etelään.

Kohde 5 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

6. Myllylampi länsi 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127326 I: 636336
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 183 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

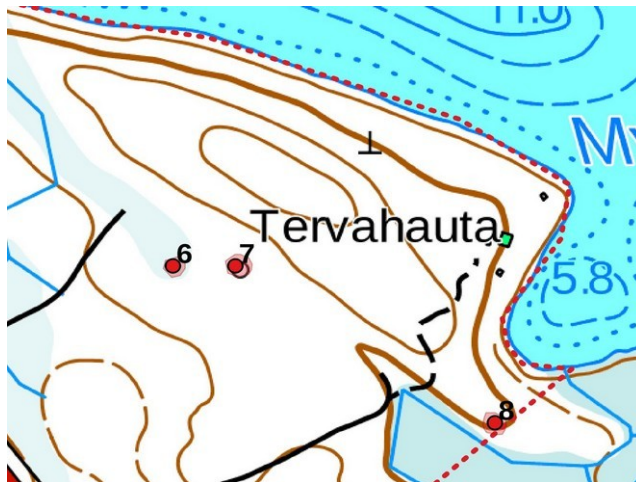
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee soraharjanteen lounaispuolella. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,5 m. Halssi suuntautuu kaakkoon, sen pituus on 4,5 m, se on sortunut. Kuiva kangas, taimikkoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei olisi vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu länteen.

Kohteet 6 - 8. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

7. Myllylampi länsi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127325 I: 636389
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 183 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

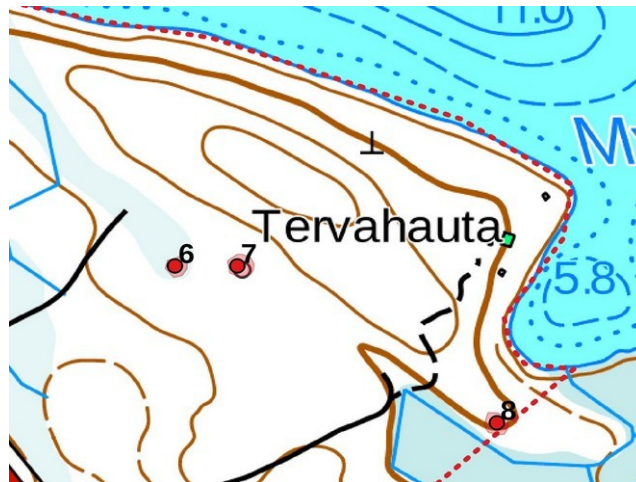
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee soraharjanteen lounaispuolella. Haudan halkaisija on 14 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu kaakkoon, sen pituus on 3,5 m, se on sortunut. Kuiva kangas, taimikkoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei olisi vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu koilliseen.

Kohteet 6 - 8. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

8. Myllylampi länsi 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127183 I: 636609
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 181 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

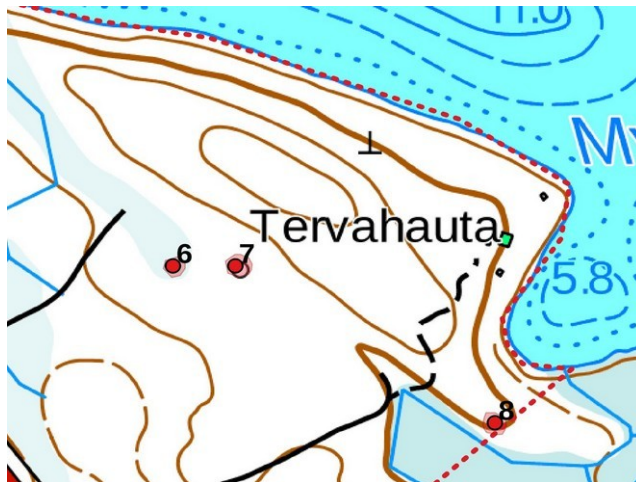
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee soraharjanteen kaakkoispäässä törmän yläpuolella. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,5 m. Halssi suuntautuu kaakkoon, se on sortunut. Kuiva kangas, nuorta kasvatusmetsikköä.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei olisi vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu itään.

Kohteet 6 - 8. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

9. Syväniemi 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126590 I: 635754
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 185 m
Ajoitus yleinen	resentti	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne			
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta on käytössä, siinä poltetaan jälkien perusteella edelleen terva. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,8 m. Halssi suuntautuu länteen. Ympäristö on tasoitettu, ja siellä on myös muu toimintaa, puun sahausta ja varastointia. Epäselväksi jäi se, onko tervahauta tehty vanhaan pohjaan.

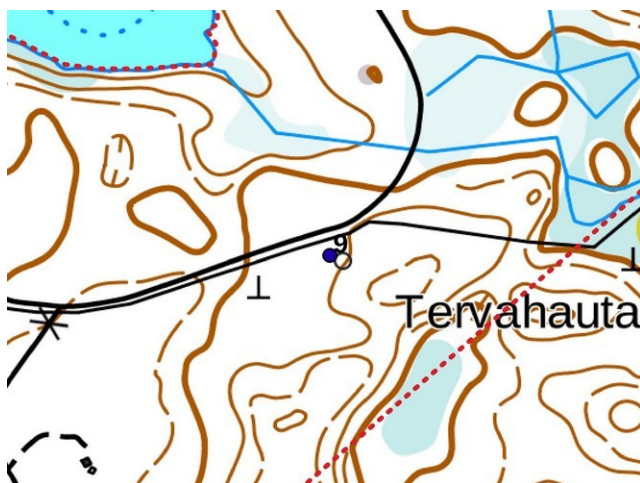
Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; s-merkintä, piste. Aluerajausta ei tehty, koska kohde on käytössä sekä paikkaan liittyvän muun toiminnan takia.

Yleiskuva työ ja puuvarastointialueesta etelään. .

Tervahaudan juoksutusputki. .

Kohde 9 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,11/2019

10. Hanhilampi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000019868	TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kulttuuriperintökohde / sotahistoriallinen kohde	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	puolustusvarustukset	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127550 I: 636096
Tyypin tarkenne	taistelukaivannot	N2000	Z 175 - 183 m
Ajoitus yleinen	Uusin aika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	2. maailmansota		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus: rekisteriportaali: Kohde on osa Salpalinjaan kuuluvaa puolustusketjua. Se sijaitsee Lentuanjärven itäpäässä, Hanhilammen ja Myllylammen välisellä kannaksella, Lentiirantien molemmiin puolin. Kohteessa on taisteluhautaa ja tuliasemia. Kohteen pohjoisosassa on nelirivinen panssarivaunun kiviaste sekä maahan kaivettua kaivantoestettä. Myllylammen ja Särkisen etelärannoilla on karttatietojen perusteella kenttälinnointeja. Alueita ei ole tutkittu maastossa.

Alue tarkastettiin vuoden 2012 inventoinnissa. Paikalla on länsiluode - itäkaakko -linjaan aseteltuja pystykiiviä. Kivet ovat 4-5 rivissä, noin 0,5-2 metrin päässä toisistaan. Kivet on ainakin pääosin otettu ympäristöstä. Maasto on kivinen ja lähistöllä on ehkä kivien otosta syntyneitä kuoppia. Kivet näyttävät pääosin työstämättömiltä luonnonkiviltä. Kivistä tehty panssarieste jatkuu juoksuhautana.

2019: Hanhilammen puolustusvarustuskohteessa on kaikkiaan 10 alakohdetta, tässä inventoinnissa tarkastettiin vain suunnitellulla kaava-alueella sijaitsevat alakohteet 4-5. Kohde oli ennallaan. Juoksuhautojen sijainti mitattiin tarkemmin. Aluerajaukseen ei tehty muutoksia.

Vaikutusten arvio: Kaavalla voisi olla vaikutusta kohteeseen, kortteli ulottuu kohteen aluerajaukselle asti; s-merkintä, aluerajaus

Juoksuhautaa alueen keski- ja pohjoisosassa.

Kohde 10 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.
aluerajaus sinisenä, taistelukaivannot viivana.

8. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto:

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit
arkeologia, Kuhmo
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_list.aspx
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_raportti_list.aspx

Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>